

The Effects and Importance of Vocational Education in Training Qualified Human Resources

Yalçın Yalman^{1-a*}

¹Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Cumhuriyet Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Sivas Türkiye.

*Corresponding author

Research Article

ABSTRACT

The production factors that countries have and how they use them are very important in their development and welfare. Among these resources, the importance of human resources is one-fold in terms of controlling and using other resources. As well as the quantitative size of the population of the country, how it has qualified this population with education or not is an important issue that needs to be emphasized. In this study, it is aimed to reveal the effects and importance of vocational education in raising qualified workforce, increasing labor productivity and development of countries.

It undertakes an important mission in meeting the needs of the so-called blue-collar workers of the agriculture and services sector, especially the vocational education industry sector, which includes practice. Employees who are trained here can adapt to the working life related to their fields in a much shorter time and increase in their productivity is observed in a short time. In the study, it has been tried to emphasize that labor productivity is higher in countries where vocational and technical education is highly included in the country's education system, and therefore, it has an impact and importance in the development of countries, based on official statistics.

Keywords: Vocational Education, Labor Qualification, Labor Productivity, Production Per Capita, Country Development Level

Mesleki Eğitimin Nitelikli İnsan Kaynağı Yetiştirilmesinde Etkileri ve Önemi

ÖZ

Ülkelerin sahip oldukları üretim faktörleri ve onları nasıl kullandıkları kalkınma ve refahında oldukça önemlidir. Bu kaynaklar arasında diğer kaynakları kontrol ediyor ve kullanıyor olmaları bakımından beşeri kaynakların önemi bir kat daha fazladır. Ülkenin nüfusunun niceliksel büyüklüğü kadar, bu nüfusu eğitim-öğretimle nasıl nitelikli halede getirdiği ya da getiremediği de üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Bu çalışmada mesleki eğitimin nitelikli işgücü yetiştirmede, işgücü verimliliğini arttırmada ve ülkelerin gelişimine etki ve önemlerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Özellikle uygulamayı da içeren mesleki eğitim sanayi sektörü başta olmak üzere tarım ve hizmetler sektörünün mavi yakalı tabir edilen çalışanlara olan ihtiyacının karşılanması konusunda önemli bir misyon üstlenmektedir. Buradan yetişen işgören adayları alanlarıyla ilgili çalışma hayatına çok daha kısa sürede adapte olabilmekte ve kısa süre içerisinde verimliliklerinde artışlar gözlenmektedir. Çalışmada mesleki ve teknik eğitimin ülke eğitim sistemi içerisinde yüksek oranda yer aldığı ülkelerde işgücü verimliliğinin de daha yüksek olduğu, dolayısıyla ülkelerin gelişiminde etki ve öneminin bulunduğu resmi istatistiklerden de yola çıkarak vurgu yapılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, İşgücü Niteliği, İşgücü Verimliliği, Kişi Başına Üretim, Ülke Gelişmişlik Düzeyi

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

^a yyalman@cumhuriyet.edu.tr

^{ID} <https://orcid.org/0000-0002-4340-7068>

How to Cite: Yalman Yalçın, (2022) The Effects and Importance of Vocational Education in Training Qualified Human Resources, International Journal of Current Social Science, 1(11):26-31.

Giriş

Gelişen dünya düzeni içerisinde üretimde ve iş dünyasında yaşanan gelişmeler nitelikli ve tecrübeli insan kaynağına olan talebi artırmıştır. Ülkelerin gelişmişlik seviyeleri ile insan kaynağının verimliliğindeki artış doğru orantılı seyretmektedir. Verimlilikteki artışın temel kaynağı ise mesleki eğitim ve uzmanlaşmadır. İşgücü verimliliğindeki artış; büyümenin ve dolayısıyla kalkınmanın hızlanmasına, rekabet gücünün yükselmesine ve uzun dönemde istihdamın genişlemesine katkı sağlamaktadır (Uzay, 2005:116). Ülkelerin sahip oldukları nitelikli işgücü, bir rekabet göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Genellikle niteliksiz işgücüne sahip, eğitim olanaklarının ve fırsatlarının yetersiz olduğu ekonomilerde, gelir, üretim, inovasyon, ücret, üretkenlik ve verimlilik düzeyi düşüktür. Bu durum eğitim ve istihdam ilişkilerinin sürekli sorgulanmasına sebep olmaktadır. Daha çok az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde söz konusu olan işgücü niteliğindeki yetersizlikler üretim ve gelir kayıplarının artmasına, en önemlisi de ülke ekonomilerine maliyet yükünü artıran beşeri sermaye gücünün zayıflamasına sebep olmaktadır. Gelişmiş AB ülkeleri örneğine bakıldığında, haftalık çalışma süreleri gelişmekte olan ülkelere göre daha kısa olmasına rağmen, ekonomik büyümelerinin daha yüksek olduğu izlenmektedir. Bu da nitelikli insan kaynağının üretimde sağladığı verimliliğin ekonomik büyümeye etkisini ortaya koymaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin yeterli seviyede kalkınmayı sağlayamamalarının başlıca sebepleri arasında ise eğitim sistemi ile iş dünyasının beklentilerinin uyumsuzluğudur.

Ekonomik büyüme hem üretim faktörlerindeki sayısal (nicel) artışla, hem de faktörlerdeki verimlilik (niteliksel) artışı ile sağlanabilmektedir. Bu bağlamda sürdürülebilir büyüme ve kalkınmanın sağlanmasında esas olan da sayısal artışın yanı sıra niteliksel artış olmaktadır. Üretim faktörlerinin temel kullanıcısı olan insan kaynağının nitelikli olması, kaynak kullanımında da niteliği artıracak ve gelişmenin sürdürülebilir olmasını sağlayacaktır. Dolayısıyla bu durumun sağlanmasında emeğin verimliliğini artıracak olan mesleki eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada amaç mesleki eğitimin nitelikli insan kaynağı yetiştirilmesindeki önemi, nitelikli insan kaynağının üretimde sebep olduğu verimlilik ve verimliliğe bağlı ekonomik büyümenin sağlanmasına yönelik politika önerileri sunmaktır.

İşgücü Verimliliğinde Mesleki Eğitimin Rolü

İnsan kaynağının verimliliği, bir ekonomideki büyüme, rekabet gücü ve yaşam standartları ile yakından bağlantılı önemli bir ekonomik göstergedir. Söz konusu gösterge milli gelir içerisinde emeğe yönelik girdi seviyelerini ve büyüme oranlarının değerlendirilmesini sağlayarak, diğer tamamlayıcı girdiler ve yenilikler de dahil olmak üzere belirli bir ekonomik ve sosyal bağlam için üretim sürecindeki beşeri sermayenin verimliliği ve kalitesi hakkında genel bilgiler sunmaktadır. Bu sebeple insan kaynağı verimliliğini etkileyen faktörlerden biri olan mesleki eğitimin etkisi önemli bir unsur olmaktadır.

İş dünyasının ihtiyacı çerçevesinde nitelik ve sayı olarak insan kaynağının kalitesi, üretimde verimliliği ve ekonominin genel yapısını belirlemektedir. Değişen dünya düzeninde işletmelerde rekabet gücünü artırmak, ürün kalitesini yükseltmek ve verilen hizmetlerde verimliliği arttırmak çok önemli hale gelmiştir. Bu sebeple işletmelerde insan kaynağı yani işgücüne gerçek değerler verilerek üretimde verimliliğin, kalitenin, kârlılığının ve büyümenin sağlanması esas hedefler arasına alınmıştır. Özellikle mesleki eğitim seviyesindeki artış, emek piyasasında işsiz kalma riskinin azalmasını sağladığından, eğitimin önemli bir getirisi olarak kabul edilmektedir (Mincer, 1991:22). Özelleştirme faaliyetlerinin artmasıyla işletmeler rekabete açık hale gelmiş, varlıklarını sürdürebilmeleri için verimliliği üst düzeyde tutmaya ihtiyaç hissetmişlerdir. Bu nedenle bu işletmeler, bir kurumda en önemli unsur olan "insan"a değer vermenin ne kadar önemli olduğunun bilincine varmışlar ve bu yönde adımlar atmaya ve politikalar üretmeye başlamışlardır (Mercin, 2005:129).

Eğitim, işgücü verimliliğini belirli konularda bilgiye sahip olma ve/veya yeni bilgilere ulaşabilme yeteneğini arttırarak sağlar (Rosenzweig, 2010: 8). İşletmeler açısından uluslararası rekabetin en önemli belirleyicileri arasında olan eğitim, verimlilik, üretim, gelir artışı ve büyümenin kaynağını oluşturmaktadır. İşgücünün bilgi, beceri, yetenek ve niteliklerini artıran mesleki eğitim, beşeri sermaye donanımını güçlendirerek ekonomik büyüme ve refah artışını sağlamaktadır. Gelişen ve değişen üretim sürecinde işgücüne katılım oranını ve ücretleri artıran mesleki eğitim, teknolojik ilerleme ve yeniliklerin de nedeni olarak gösterilmektedir (Durkaya ve Hüsnüoğlu, 2018:51).

Nitelikli insan kaynağı arzı ile talebi arasındaki uyumun sağlanmasında eğitim sistemlerinin yapısı gündemde olan tartışmaların merkezindedir. Bu durumla ilgili olarak eğitimin kalitesi, eğitimin içeriği ve işgücünün bazı alanlarda yoğunlaşması, bazı alanlarda ise yetersiz kalması iş dünyası ile eğitim sistemi arasındaki ilişkilere dikkat çekmektedir. Teknolojik ilerlemenin ve bilginin artan önemi, ekonomilerde sektörel dönüşümlerin ve buna bağlı olarak talep edilen insan kaynağındaki değişimlerin sebebi olmaktadır.

Bireylerin bilgi, yetenek ve beceri düzeylerini artıran eğitim, işgücünün verimliliğini arttırmakta bu nedenle de bireyler eğitimi bir yatırım olarak görmektedir. Bu çerçevede, bireylerin farklı eğitim, bilgi ve beceri düzeylerine sahip olması ülkelerde ve sektörlerde farklı verimlilik sonuçları ortaya çıkarmaktadır. Eğitim düzeyi yüksek olan işgücünün düşük olanlara göre daha verimli olduğu yönündeki beklentiler, ücret farklılıklarının da temelini oluşturmaktadır (Durkaya ve Hüsnüoğlu, 2018:53).

Mesleki eğitim, ekonomide beşeri sermaye birikimini artıran önemli bir faktördür. Beşeri sermaye teorisine göre eğitim, beşeri sermayenin temel kaynağı ve bireyin ömür boyu gelirini pozitif ve doğrudan etkileyen, işsizlik riskini azaltan en etkili faktör olarak kabul etmektedir (Nasir and

Nazlı, 2000:17). Dolayısıyla eğitime bağlı olarak işgücü verimliliğinin artması, mikro ölçekte işletmelerde kârlılığı artırırken, makro düzeyde sürdürülebilir büyüme ve kalkınmanın artmasına, bireysel gelir düzeyinin yükselmesine, gelir dağılımının iyileştirilmesine ve yoksulluğun önlenmesine yol açmaktadır.

Dünyada ve Türkiye’de Mesleki Eğitimin İnsan Kaynağı Verimliliğine Etkileri

Ekonominin genelinde ve işletme ölçeğinde büyüme, istihdamda gelişme ve verimlilikteki artış oranı geçmişten bugüne ülkelerin temel faaliyetlerindedir. Özellikle aktif nüfusun kalitesini yükseltmeye yönelik eğitim sistemlerinin kurulması ve uygulanması bu faaliyetlerin temel yapısını oluşturmaktadır. Bugün gelişmiş ya da gelişmekte olan her ülke gelecek yılların hedeflerini belirlerken bu hedeflerin sağlanmasında etkili olacak eğitim sisteminin oluşturmaya gayret göstermektedir. Türkiye’de de dünya genelinde artan ekonomik değer devamını sağlamak ve bu değeri artırmak için bu konuda politikalar üretilmesi ve uygulanması konusunda faaliyetler devam etmektedir.

Çalışmanın amacına uygun olarak hazırlanan tablolardan Tablo-1’de Türkiye ve diğer bazı ülkelere ait çalışan başına düşen yıllık üretimdeki artış oranları yer almaktadır. Tabloda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere göre veriler değerlendirildiğinde Çin, Hindistan ve Güney

Kore gibi ekonomisi büyüyen ülkelerde kişi başına üretim miktarında artış oranı diğerlerine göre yüksek görülmektedir.

Tablo-1’ Çin’in 2015 yılında %6,6 olan artış oranının 2021 yılına gelinceye kadar her yıl bir önceki yıla göre arttığı ve 2021 yılına gelindiğinde bir önceki yıla göre %7,6 ile yüksek bir artış kaydettiği görülmektedir. Çin’in dünya genelinde büyüyen ekonomisi göz önüne alındığında verimlilikteki artışın büyümeyle olan etkisi görülmektedir. Çin’le benzerlik gösteren üç ülke Hindistan, Güney Kore ve Türkiye’dir. Türkiye’de 2015 yılında bir önceki yıla göre %2,8 olan çalışan başına çıktının büyüme oranı takip eden yıllarda sürekli olarak bir önceki yıla göre artış göstermekte 2021 yılında ise bir önceki yıla göre %6 oranında artmaktadır. ABD ile kıyaslandığında 2018 yılı dışında her yıl bir önceki yıla göre artış daha yüksek oranda gerçekleşmektedir. Bu konuda diğer faktörlerin (teknoloji kullanımının yaygınlaşması vb.) yanı sıra işgücünün nitelik olarak daha iyi duruma gelmesinin etkisinin olduğu söylenilebilir. Dünya geneline bakıldığında ise Covid-19’un etkilerinin en fazla hissedildiği 2020 yılı dışında her yıl bir önceki yıla göre artış görülmüş, bu artış 2021 yılında bir önceki yıla göre %3,4 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında çalışan başına çıktının bir önceki yıla göre artış gösterdiği ülkeler olarak, Brezilya, Kanada, Çin, İrlanda, İran, Güney Kore, ABD ve Türkiye görülmektedir. İrlanda’nın özellikle 2015 (%21,9) ve 2021 (%10,3) yıllarındaki büyüme oranları dikkat çekicidir.

Tablo-1. Çalışan Başına Düşen Yıllık Üretim Miktarındaki Artış Oranı (%)

Table 1. Increase Rate in Annual Production Amount Per Employee (%)

Ülke	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Belçika	1,8	0,4	-1,1	-0,6	0,3	-5,6	5,3
Brezilya	-3,2	-0,8	1	0,1	-0,8	5,8	3
Kanada	-0,2	0,2	1,2	1,5	0,3	0,2	0,7
İsviçre	0,2	0,6	0,8	2,1	0,4	-2,6	4,7
Çin	6,6	6,5	6,8	6,5	6,1	3,6	7,6
Almanya	1	-0,1	1,5	0,4	-1	-3,9	3,1
İspanya	1,1	0,4	0,6	0,2	0,4	-7,6	3,3
Fransa	0,8	0,6	1,4	0,9	1	-7,7	3,8
Birleşik Krallık	0,7	0,3	0,7	0,1	0,3	-9	6,8
Yunanistan	-2,6	-2,4	-1	-0,6	-0,5	-7,5	5,9
Hindistan	7,4	7,6	6,2	6,1	2	-0,1	4,1
İrlanda	21,9	-1,4	6	5,3	2,7	4,6	10,3
İran	-4,6	10,6	-0,5	-7,7	-8,6	8,9	-0,4
İsrail	0,2	1,7	1,5	1,6	2,2	-0,8	5,3
İtalya	-0,3	-0,3	0,3	0	-0,4	-7,2	6,6
Japonya	0,7	-0,4	1,1	-1,6	-0,6	-3,9	2,7
Güney Kore	2	2,3	2,2	2,8	1,3	0,1	3,3
Lüksemburg	2,8	3,6	-2,1	-0,1	-1,1	-2,1	0,3
Hollanda	0,9	1,2	1,3	0,3	-0,1	-3,4	0
Norveç	1,3	1	2	-0,8	-0,3	-0,4	-1
Rusya	-1,3	0,3	1,7	2,5	2,9	-1,1	5,1
Singapur	0,4	2,5	3,7	2,6	-0,2	-2,9	5,7
İsveç	3,4	0,9	1,3	0,9	1,2	-1,8	3,1
Türkiye	2,8	0,5	3,7	0,3	2,8	6,8	6
ABD	1,5	0,1	0,8	1,6	0,7	2,5	2,6
Dünya	2,1	2	2,5	2,2	1,3	-0,3	3,4

Kaynak: <https://ilostat.ilo.org/topics/labour-productivity/> (Erişim Tarihi: 16.12.2022)

Tablo-2. Seçilmiş Ülkelere Göre Toplam Lise Mezunu ve Mesleki Eğitim Almış Lise Mezunu Öğrenci Sayıları (2020)**Table 2.** Total Number of High School Graduates and Vocational High School Graduate Students by Selected Countries (2020)

Ülke	Mesleki Eğitim Almış Lise Mezunu Öğrenci Sayısı	Toplam Lise Mezunu Öğrenci Sayısı	Mesleki Eğitim Almış Lise Mezunu Öğrencilerinin Toplam Lise Mezunu Öğrencisine Oranı(%)
Belçika	69.053	408.908	17
Kanada	18.339	119.301	15
Danimarka	25.880	109.510	24
Finlandiya	57.495	221.987	26
Fransa	595.334	1.064.882	56
Almanya	314.114	1.169.601	27
Yunanistan	28.706	109.805	26
İrlanda	18.405	54.961	33
İsrail	52.286	172.416	30
İtalya	310.389	1.501.061	21
Japonya	253.972	770.986	33
Güney Kore	87.417	231.076	38
Lüksemburg	3.644	16.385	22
Hollanda	140.316	571.796	25
Norveç	27.864	130.796	21
İspanya	197.482	647.188	31
İsveç	29.378	195.603	15
İsviçre	70.205	218.445	32
Türkiye	481.270	2.218.088	22
Birleşik Kral.	658.563	1.381.268	48
Brezilya	176.118	990.219	18

Kaynak: OECD (2022), "Education Database: Enrollment by field", *OECD Education Statistics* (veritabanı), (Erişim tarihi 14 Aralık 2022). <https://doi.org/10.1787/33c390e6-en>

Tablo-3. Kişi Başına Düzeltilmiş Net Milli Gelir (Cari ABD Doları) (2020)**Table 3.** Adjusted Net National Income per Capita (Current USD) (2020)

Sıra	Ülke	Kişi Başına Net Milli Gelir	Sıra	Ülke	Kişi Başına Net Milli Gelir
1	Lüksemburg	67.966	19	Yeni Zelanda	33.723
2	İsviçre	63.793	20	Birleşik Arap Emirlikleri	33.374
3	Norveç	53.514	21	Fransa	31.771
4	ABD	53.329	22	Japonya	31.210
5	Danimarka	52.666	23	İtalya	25.981
6	İzlanda	48.047	24	Güney Kore	25.281
7	İsveç	44.552	25	Güney Kıbrıs	22.557
8	Hollanda	42.296	26	İspanya	22.545
9	Singapur	42.048	37	Yunanistan	14.751
10	İrlanda	41.464	53	Rusya	8.118
11	Avustralya	40.141	54	Çin	7.572
12	Finlandiya	39.966	57	Türkiye	7.146
13	Avusturya	38.848	67	Brezilya	5.801
14	Almanya	38.425	100	Irak	3.222
15	Katar	37.829	127	İran	1.830
16	İsrail	37.545	129	Hindistan	1.682
17	Belçika	36.490	150	Tanzanya	947
18	Kanada	35.025	178	Burundi	173
Dünya Ortalaması					8805

Kaynak: World Bank staff estimates based on sources and methods in World Bank's "The Changing Wealth of Nations: Measuring Sustainable Development in the New Millennium" (2011).

Tablo-4. Çalışılan saat başına GSYİH (Saat Başına Yurtiçi Hasıla (2021)(\$)
 Table 4. GDP per hour worked (Domestic Product Per Hour (2021)(\$)

Sıra	Ülke	Saat Başına Yurtiçi Hasıla	Sıra	Ülke	Saat Başına Yurtiçi Hasıla
1	Lüksemburg	128.1	19	Kanada	57.1
2	İrlanda	122.2	20	Finlandiya	56.9
3	Singapur	73.7	29	Yeni Zelanda	50.2
4	ABD	70.6	31	Birleşik Krallık	49.7
5	İsviçre	69.7	32	Katar	49.7
6	Norveç	69.1	33	İspanya	48.8
7	Danimarka	66.5	37	Güney Kore	41.5
8	Hollanda	66.0	38	Yunanistan	41.4
9	Belçika	65.1	41	Japonya	40.3
10	Porto Riko	62.9	42	Türkiye	40.3
11	Avusturya	62.3	47	Portekiz	36.8
12	Hong Kong	59.8	44	Birleşik Arap Emirlikleri	36.9
13	İsveç	59.8	58	Rusya	30.3
14	Avustralya	59.1	83	İran	19.9
15	Almanya	58.7	87	Brezilya	17.7
16	Brunei Sultanlığı	57.9	128	Hindistan	8.3
17	Fransa	57.9	137	Kırgızistan	7.1
18	İtalya	57.5	185	Burundi	0.8

Kaynak: <https://ilostat.ilo.org/topics/labour-productivity/#> (Erişim Tarihi: 15.12.2022)

Çalışan başına üretimi etkileyen unsurların başında gelen mesleki eğitime ait veriler Tablo-2’de yer almaktadır. Burada gelişmiş ülkelerde mesleki eğitim alanların toplam lise mezunları arasında daha fazla orana sahip oldukları izlenebilmektedir.

Tablo-2’de seçilmiş bazı ülkelerdeki 2020 yılı itibariyle toplam lise mezunu öğrenci sayıları ve mesleki eğitim almış olan lise mezunu öğrenci sayıları yer almaktadır. Toplam lise mezunu öğrenciler içerisinde meslek lisesinden mezun olmuş olanların oranlarına bakıldığında bu alanda en yüksek (%56)orana sahip olan ülkenin Fransa olduğu görülmektedir. Sonrasında %48’le Birleşik Krallık ve %38’le Güney Kore yer almaktadır. Bu oranın en düşük olduğu ülke %15 ile İsveç’tir. İsveç’i %17 ile Belçika ve %18 ile Brezilya takip etmektedir. Türkiye’de bu oran %22 olarak görülmektedir. Tablo 2’de verileri yer alan seçilmiş 21 ülkede mesleki eğitim almış lise mezunu öğrencilerin toplam lise mezunu öğrencileri oranının ortalama değeri yaklaşık olarak %28’dir. Türkiye bu ortalamanın yaklaşık olarak %6 oranında gerisinde kalmıştır. Yani üretimde verimlilik konusunda olumsuz bir gelişme söz konusudur.

Netice itibariyle insan kaynağının niteliğinin artması için yapılan eğitim politikaları, esasında ekonomik büyümenin sağlanması ve sürdürülebilmesi için gereklidir. Tablo 3’te ülkelerin milli gelir rakamlarına göre ekonomik büyüklük sıralamaları izlenmektedir.

2020 yılı verilerine göre ABD Doları cinsinden kişi başına düzeltilmiş net milli gelire göre ülkelerin sıralamasında, yaklaşık 70.000\$ ile Lüksemburg ilk sırada yer almaktadır. Lüksemburg’u İsviçre, Norveç ve ABD takip etmektedir. Bu sıralamada Dünyanın önemli ekonomileri arasında yer alan Hollanda 8., Almanya 14., Fransa 21., Japonya 22., İtalya 23., Güney Kore 24., Rusya 53. ve Çin

54. sırada yer almaktadır. Türkiye 7146\$ ile bu sıralamada 57. basamaktadır. Bu hesaplamada ülke nüfusu da önemli bir etkidir. Rusya, Çin, Brezilya, Hindistan gibi ülkelerin bu sıralamalarda gerilerde bulunmasının nedenlerinden birisi de kalabalık nüfuslarıdır.

Tablo 4’te 2021 yılı itibariyle ABD Doları (\$) cinsinden her bir çalışanın yapmış olduğu bir saatlik üretimin satın alma gücü paritesine göre hesaplanmış olan GSYİH değerine göre ülkelerin sıralaması yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi bu sıralamada yaklaşık 128\$ ile Lüksemburg ilk, yaklaşık 122\$ ile İrlanda ikinci ve yaklaşık 73\$ ile de Singapur üçüncü sırada yer almaktadır. Dünyanın en önemli ekonomilerinden olan ABD 4. sırada yer alırken yine dünyanın önemli ekonomileri arasında yer alan Hollanda 8., Almanya 15., Fransa 17., İtalya 18., Birleşik Krallık 31., İspanya 33. Güney Kore ise 37. sırada yer almışlardır. Japonya ile yaklaşık aynı değerlere sahip olan Türkiye ise bu alanda 42.sırada görülmektedir. Rusya, Brezilya, Hindistan gibi ülkeler ise daha alt sıralarda yer almışlardır.

Tablo-3 ve Tablo 4’teki veriler birlikte değerlendirildiğinde çalışanların verimliliği ile ülkelerin kişi başına net milli gelirleri arasında önemli bir ilişki olduğu görülmektedir. Tablolara bakıldığında 15 ülkenin her iki tabloda da sıralamadaki yerlerinin çok az farklarla değişerek ilk 20 içerisinde yer aldığı görülmektedir. Türkiye işgücü verimliliği değerleri itibariyle 185 ülkenin yer aldığı sıralamada 42.sırada yer alırken kişi başına düzeltilmiş net milli gelirden 57.sırada yer almıştır. Buradan hareketle Türkiye’nin işgücü verimliliğini daha da arttırarak bunu GSYİH’ya da yansıtması gerektiği, işgücü verimliliğini arttırabilmek için ise özellikle uygulamaya

dönük mesleki ve teknik eğitime önem vermesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

Sonuç

Mesleki eğitimin işgücünün verimliliği üzerindeki olumlu etkileri birçok bilimsel çalışmada da belirtildiği gibi açıktır. Gelişmiş ülkelerdeki daha düşük çalışma saatleri karşısında daha fazla üretimin sağlanabiliyor olmasının en önemli sebebi, mesleki eğitim ve tecrübeye sahip işgücünün varlığıdır. Ülkeler ekonomik büyüme ve gelişmişliklerini sağlayabilmek için, mesleki eğitime dayalı eğitim sistemlerini düzenleyerek, nitelikli insan kaynağının üretim sürecine katılmasını sağlamalıdır. Üretim sürecinde kullanılan kaynakların optimal kullanımını sağlanması ancak bu kaynakları kullanacak insan kaynağının eğitimi ve nitelikli olması ile mümkün olabilmektedir. Dolayısıyla eğitim nasıl verimliliği ve büyümeyi sağlıyorsa, eğitimsizlikte bir o kadar zarar verici etkiye sebep olur.

Türkiye’de genel nüfus içerisinde üniversite öğrenci sayısı oranı Avrupa ülkeleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Ayrıca, işsizlik oranlarına bakıldığında Türkiye’de üniversite mezunlarında işsizlik oranı ilköğretim mezunlarından daha yüksektir. AB İstatistik Ofisi’nin 2020 yılı verilerine göre Türkiye’de üniversite mezunlarında işsizlik oranı yüzde 12,7 iken ilköğretim veya daha düşük seviyede eğitime sahip olanlarda işsizlik oranı yüzde 12,6’dır. Aradaki fark yüzde 0,1 puan. AB ülkelerinde ise 2019 yılı ortalamasına göre üniversite mezunlarında işsizlik oranı yüzde 4 iken, ilköğretim mezunlarında yüzde 12,4’tür. Bu verilere göre tüm Avrupa’da eğitim seviyesi arttıkça iş bulma oranının yükseldiği söylenebilir. Türkiye’ye ait verilere göre ise, iş bulmada ilköğretim ve üniversite mezunları arasında bir fark bulunmadığı görülmektedir.

Öte yandan, Türkiye AB ülkeleri arasında haftalık ortalama çalışma saatinin en uzun olduğu ülkeler arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Türkiye’de haftada ortalama 45,6 saat çalışılırken, Danimarka’da bu rakam 32,5, Hollanda’da 29 saate düşmektedir. Fransa, Belçika ve İtalya gibi AB’nin en eski üye ülkelerinde ortalama çalışma süresi 36 saat iken, Yunanistan ve Çek Cumhuriyeti gibi ülkelerde ortalama 39 saat çalışılmaktadır. Bu ülkelerin kişi başına düşen milli gelirleri yani ekonomik büyümeleri, Türkiye’deki büyümenin çok üstündedir.

Milli Eğitim istatistiklerine bakıldığında, Türkiye’de genel ortaöğretimin payı artış eğilimindeyken mesleki ve teknik ortaöğretim ve din öğretiminin payının azaldığı görülmektedir. Din öğretiminin payı 2015-2016 eğitim öğretim döneminde %13 iken 2021-2022 eğitim öğretim döneminde yaklaşık %4’lük bir azalışla %9’a düşmüştür. Mesleki ve teknik ortaöğretimdeki azalış ise daha belirgin olarak görülmektedir. 2015-2016 eğitim öğretim döneminde mesleki ve teknik ortaöğretimde yer alan öğrenci sayısı genel toplamın yaklaşık %44’ünü oluştururken bu oran 2015-2016 eğitim öğretim döneminde %28 olarak görülmektedir. Yani yaklaşık olarak %16’lık bir azalış söz konusudur. Ortaöğretimde genel ortaöğretimin payı ise sürekli artış göstererek 2021-2022 eğitim öğretim yılında %62’lik paya yükselmiştir. Genel ortaöğretimin payının özellikle mesleki ve teknik ortaöğretime göre payının daha yüksek olmasında yeni açılan üniversite,

fakülte/ yüksekokul/ meslek yüksekokullarının ve bölümlerin/ programların etkisi söz konusudur. Bu konuda her ortaöğretim hem de yükseköğretim düzeyinde mesleki eğitime yönelik bölüm/programların açılması ve var olanlarda alanla ilgili uygulamaya dönük eğitime ağırlık verilmesi işgücü verimliliği açısından önem arz etmektedir.

Yükseköğretim Kurulu’nun 2022 YKS sonuçlarına ilişkin yayınladığı istatistiklere göre, sınava başvuran ve yerleşen adayların oranı %31’dir. Genel lise (%32,59), öğretmen liseleri (%41,88) ve imam hatip (%35,74) liselerinden mezun olan öğrencilerin üniversiteye yerleşme oranları genel oranın üzerinde iken meslek lisesi mezunu öğrencilerin üniversiteye yerleşme oranları %25,93 olarak gerçekleşmiş ve genel oranın yaklaşık olarak %5 gerisinde kalmıştır. Meslek lisesi çıkışlı ve üniversiteye yerleşenlerin %16,02’si ön lisansa (meslek yüksekoku) yerleşmiştir. Yalnızca %3,94’ü lisans eğitimine devam etmiştir. Meslek liselerinin tercih edilmesindeki azalışın nedenlerinden birisi de yükseköğretimde lisans eğitime geçmede yaşanan güçluktur. Meslek yüksekokullarından mezun olanların mavi yakalı ve ara eleman tabirleriyle ifade edilen alanlarda istihdam ediliyor olmaları, ailelerin ve öğrencilerin bu alanlar yerine beyaz yakalı rolüyle işgücünde yer alma beklentileri bu tercihlerde etkili olmaktadır.

Daha eğitimi, daha verimli, daha çalışkan, daha yüksek gelirli, daha mutlu, geleceğe daha umutla bakan bir gelecek için anne-babalar, öğretmenler, üniversiteler, iş dünyası, her kademedeki yöneticiler sorumluluk sahibidir. Piyasanın ihtiyaçlarını dikkate alarak daha nitelikli ve donanımlı üniversiteli yetiştirmek ve doğru işlerde doğru kişilerin istihdam edilmesini sağlayarak verimliliğin artırılması da şarttır.

Kaynaklar

1. Jacob Mincer, "Education and Unemployment", NBER Working Papers Series, (Working Paper No: 3838, 1991), s. 22
2. Mercin, L. (2005). İnsan Kaynakları Yönetimi’nin Eğitim Kurumları Açısından Gerekliliği ve Geliştirme Etkinliği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 128-144.
3. Nasir, Z. M. & Nazli, H.,(2000) "Education and Earnings in Pakistan", Pakistan Institute of Development Economics, No: 177.
4. OECD (2022), "Education Database: Enrollment by field", *OECD Education Statistics* (veritabanı), <https://doi.org/10.1787/33c390e6-en> (Erişim tarihi 14 Aralık 2022).
5. Öztürk, N. (2005). İktisadi kalkınmada eğitimin rolü. *Sosyoekonomi*, 1(1).
6. Rosenzweig, M. R., (2010) *Microeconomic Approaches to Development: Schooling, Learning, and Growth*, (New Haven: Yale University Economic Growth Center).
7. Uzay, N.,(2005) *Verimlilik ve Büyüme*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
8. World Bank staff estimates based on sources and methods in World Bank's "The Changing Wealth of Nations: Measuring Sustainable Development in the New Millennium" (2011).
9. <https://ilostat.ilo.org/topics/labour-productivity/> (Erişim Tarihi: 16.12.2022)
10. <https://ilostat.ilo.org/topics/labour-productivity/#> (Erişim Tarihi: 15.12.2022)
11. <https://istatistik.yok.gov.tr/>
12. <https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>